

Informatienota

Sporthal Zeeheldenwijk

Informatienota

Onderwerp

Sporthal Zeeheldenwijk

Datum

8 mei 2025

Aan

Gemeenteraad

Zaaknummer

018474020

Van

College van Burgemeester en wethouders

Inleiding

Met deze informatienota informeren wij u over de voortgang van het project 'Nieuwbouw Sporthal Zeeheldenwijk'. Het betreft de beoogde sporthal in het centrumgebied van de Zeeheldenwijk op Urk.

Op Urk werken we samen aan een gezonde, veilige en kansrijke omgeving. We zijn groos op wat goed gaat en pakken aan wat verbetering nodig heeft. De gemeente zet fors in op preventie, gezondheid en welzijn.

Met het programma DURF, het samenwerkingsverband Gezond Op Urk en het recent vastgestelde speelbeleid wordt er gewerkt aan een gezamenlijke ambitie: een dorp waar inwoners van jong tot oud kunnen bewegen, ontmoeten en zich ontwikkelen.

De jonge bevolkingsopbouw van Urk (50 procent onder 28 jaar), de landelijke verplichtingen voor bewegingsonderwijs en actuele maatschappelijke vraagstukken zoals vergrijzing en het activeren van kwetsbare doelgroepen vragen om toekomstbestendige, multifunctionele en inclusieve sportvoorzieningen. De bouw van de nieuwe sporthal met maatschappelijk zaaldeel en ontmoetingsruimte past naadloos in onze brede preventieve aanpak.

Toelichting Informatienota

Door de uitbreiding van het oorspronkelijke plan – van drie zaaldelen naar een volwaardige sporthal met vier zaaldelen, aanvullende faciliteiten, ruimte voor maatschappelijke activiteiten, zaalvoetbal én de toevoeging van de DURF-ontmoetingsruimte – in combinatie met de algemene kostenstijgingen sinds 2022, vallen de geraamde stichtings- en jaarlijkse lasten hoger uit dan het budget dat uw raad in 2022 beschikbaar heeft gesteld.

Ons college heeft daarom besloten het voorstel voor de sporthal in de Zeeheldenwijk voor te leggen aan uw raad tijdens de behandeling van de Kadernota 2026 in juni 2025. Op deze manier kan er een integrale afweging worden gemaakt tussen de verschillende voorliggende plannen. In de kadernota die wij uw raad aanbieden is een kleinere variant van de sporthal in de Zeeheldenwijk.

Om die reden bieden wij u op dit moment, in afwijking van de oorspronkelijke planning, geen raadsvoorstel aan voor het beschikbaar stellen van investeringskrediet. In plaats daarvan ontvangt u een inhoudelijke rapportage over de uitwerking van fase 1 van de bestuursopdracht 'Nieuwbouw sporthal Zeeheldenwijk'. Na besluitvorming over de Kadernota door uw raad zal voor de gekozen variant een investeringsvoorstel worden opgesteld en ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd.

Samenvatting

Gemeente Urk werkt aan de ontwikkeling van een nieuwe sporthal die moet voorzien in de behoeften van sportverenigingen, het onderwijs en de maatschappelijke partners. Deze rapportage geeft inzicht in de voortgang van de bestuursopdracht Nieuwbouw Sporthal Zeeheldenwijk en schetst de afwegingen tussen een sporthal met drie of vier zaaldelen.

De bestuursopdracht luidde: Het realiseren van een nieuwe sportaccommodatie om te kunnen voorzien in voldoende huisvesting voor bewegingsonderwijs en maatschappelijke beweegdoelgroepen. Geschikte ruimte bieden voor diverse sportverenigingen. De huisvesting ruimtelijk en functioneel geschikt te maken voor de inpassing van het DURF-programma.

Uitvoering van deze opdracht heeft geleid tot een goed doorlopen participatietraject met alle beoogde gebruikers. Ook zijn de volgende documenten samengesteld:

- Ruimtelijk-Functioneel Programma van Eisen
- Technisch Programma van Eisen
- Voorzieningenboek
- Inrichtingsplan Sportruimte
- Financieel Investeringsoverzicht
- Exploitatiebegroting
- Eigendom-, Beheer- en Exploitatieplan

Er wordt gekozen voor een Design en Build principe voor financiële zekerheid, verminderen van risico's, snellere realisatie en grotere kans op innovatie, duurzaamheid en maatschappelijke meerwaarde. Met betrekking tot de gebruikers kan op basis van de uitkomsten van het participatieproces en de onderbouwing vanuit het onderzoek handelingsplan binnensportaccommodaties 2025-2045 van Tien Organisatieadvies geconcludeerd worden dat het realiseren van vier zaaldelen belangrijk is voor een toekomstbestendige, multifunctionele en inclusieve sportaccommodatie. Het vierde zaaldeel vervult niet alleen een sporttechnische functie, maar is essentieel voor maatschappelijke inzet. Denk aan valpreventieprogramma's, groepstrainingen en beweegactiviteiten voor kwetsbare doelgroepen, vaak uitgevoerd door partners

met een wettelijke taak. Zonder dit vierde zaaldeel ontstaat er beperkte ruimte voor dit soort programma's, waardoor kansen op het gebied van gezondheidspreventie, participatie en inclusie onbenut blijven.

Door het ontbreken van een vierde zaaldeel in de sporthal ontstaat al snel een capaciteitsprobleem, doordat het regulier sport- en bewegingsonderwijs vrijwel alle beschikbare ruimte vult. Dit zet druk op andere sportaccommodaties in de gemeente en laat weinig ruimte voor groei of flexibiliteit bij uitval.

Voor maatschappelijke organisaties is er zonder het vierde zaaldeel overdag geen ruimte beschikbaar. In de avonden concurreren zij bovendien met sportverenigingen, die op hun beurt kampen met langer wordende wachtlijsten. Het toekennen van zaalruimte aan maatschappelijke partijen in de avond belemmert het oplossen van die wachtlijsten. Met name het zaalvoetbal wordt hierdoor geraakt. De buurgemeente Noordoostpolder (NOP) heeft aan de Zaalvoetbalvereniging Urk aangegeven hun beperkte zaalcapaciteit primair beschikbaar te stellen aan eigen verenigingen. Hierdoor kunnen Urker clubs daar veel minder terecht. Als gevolg hiervan dreigt voor ongeveer twintig teams geen zaalruimte beschikbaar te zijn, wat de wachtlijsten verder vergroot. Deze ontwikkeling legt extra druk op de beschikbare zaalruimte op Urk, waardoor ook andere zaalsporten verder in de knel komen.

In de nieuwe sporthal wordt ook een DURF-ontmoetingsplek voor jongeren gerealiseerd, in lijn met het IJlandspreventiemodel. Het bieden van laagdrempelige, betekenisvolle vrijetijdsbesteding draagt aantoonbaar bij aan het terugdringen van middelengebruik en schooluitval (Trimbos, 2017; Spencer & Liang, 2023). De ruimte biedt de gemeente een kans om vroegtijdig en effectief te investeren in het welzijn van jongeren.

Een andere potentiële gebruiker is het warmte net Urk. Een WKO-unit (wijkcentrale) kan in een grote sporthal wel een plek krijgen en bijdragen aan de exploitatie. In de kleine variant kan dit niet en mist die dekking in de exploitatie van de sporthal. Ook geeft dit een ruimtelijke uitdaging aangezien deze WKO-

unit (wijkcentrale) ergens anders een plek moet krijgen. Ook de tijd is een negatieve factor hierin.

Qua duurzaamheid en beheer hanteren we circulaire en slimme oplossingen. De inzet van impactkaarten en nieuw aan te schaffen planningssoftware gaan daarbij helpen.

De inpassingsstudie laat zien dat in de grote sporthal aan alle wensen van gebruikers tegemoet kan worden gekomen. Er is voldoende ruimte voor onderwijs, maatschappelijke partijen en de sportverenigingen.

De verschillen tussen 3 en 4 zaaldelen spitsen zich toe op de ruimte voor maatschappelijke partijen en de WKO-unit (wijkcentrale). Ook de sport zal minder ruimte krijgen.

Financiële afweging

Hoewel het lastig is om zonder gedegen onderzoek uitspraken te doen over de financiële gevolgen zijn wel enkele kaders te schetsen. Een grote sporthal bouwen is duurder dan een kleinere variant. Als we echter rekening houden met de mogelijkheid later aan te bouwen en dat er voor sommige gebruikers andere ruimtes gebouwd moeten worden ben je duurder uit. Een grotere sporthal heeft ook meer kostendragers, waar een kleine sporthal deze moet missen.

Tot slot is naast de financiële waarde ook sprake van het creëren van maatschappelijke waarde. De maatschappelijke waarde van sport en bewegen geeft een SROI van ruim 3 Euro voor elke euro die je erin investeert. Dit zie je terug in minder ziekteverzuim, een grotere arbeidsproductiviteit en bovendien komt de opbrengst van het plezier in sport en de opbrengst van DURF hier nog bovenop. De conclusie van dit onderzoek naar een nieuwe sporthal is dan ook dat het realiseren van vier zaaldelen belangrijk is voor een toekomstbestendige, multifunctionele en inclusieve sportaccommodatie.

De bestuursopdracht

In juli 2024 is de bestuursopdracht voor de sporthal Zeeheldenwijk vastgesteld.

Het doel dat in deze bestuursopdracht is

genoemd is:

Het realiseren van een nieuwe sportaccommodatie om te kunnen voorzien in voldoende huisvesting voor bewegingsonderwijs en maatschappelijke beweegdoelgroepen. Geschikte ruimte bieden voor diverse sportverenigingen. De huisvesting ruimtelijk en functioneel geschikt te maken voor de inpassing van het DURF-programma.

De eerste fase van de bestuursopdracht bestaat uit:

- Vaststellen van het complete programma van eisen en wensen, zowel ruimtelijk als functioneel.
- Vertaling naar minimaal bouwvolume t.b.v. inpassing in het bestemmingsplan
- Vervaardigen kostenraming van de totale stichtingskosten
- In beeld brengen van het verschil t.o.v. het collegebesluit mei 2022
- Uitwerken van een college- en raadsvoorstel
- Besluitvorming gemeenteraad over definitief programma van eisen voor de sporthal en het benodigd (aanvullend) investeringsbudget

Na besluitvorming door uw college en de gemeenteraad volgen dan nog: Ontwerpsluiting, vergunningsaanvraag, prijs- en contractvorming, bouwproces, oplevering en inhuizing.

Deze bestuursopdracht volgde op eerdere besluitvorming van uw college en de gemeenteraad over de noodzaak tot het realiseren van extra accommodaties voor bewegingsonderwijs. Voor de Zeeheldenwijk betekende dit besluit dat er voor 3 gymzaaldelen al een investeringsbudget beschikbaar is gesteld. In de voorbereiding naar de bestuursopdracht is onderzocht welke aanvullende ruimten in de sporthal nodig zijn om het doel te bereiken: een goed voorzieningenniveau in de Zeeheldenwijk ten behoeve van de leefbaarheid daar en ook een goed voorzieningenniveau over de volle breedte van Urk.

Stand van zaken – Uitwerking eerste fase bestuursopdracht

Uitwerking programma's en onderliggende documenten voor sporthal Zeeheldenwijk

In de afgelopen periode heeft de interne Projectgroep Sporthal Zeeheldenwijk intensief gewerkt aan het uitwerken van de plannen voor de sporthal in de Zeeheldenwijk. Door met de toekomstige gebruikers in overleg te treden is er een gedragen ontwerp van de sporthal gemaakt. Dit heeft geresulteerd in een zorgvuldig samengesteld totaalpakket aan documenten die gezamenlijk de basis vormen voor de verdere ontwikkeling en realisatie van dit project.

De volgende programma's en plannen zijn opgesteld en als bijlage bij deze nota toegevoegd:

- Ruimtelijk-Functioneel Programma van Eisen
- Technisch Programma van Eisen
- Voorzieningenboek
- Inrichtingsplan Sportruimte
- Financieel Investeringsoverzicht
- Exploitatiebegroting
- Eigendom-, Beheer- en Exploitatieplan

Het participatietraject

Deze documenten zijn tot stand gekomen in samenwerking met diverse betrokken partijen (maatschappelijke partners, leerkrachten bewegingsonderwijs en potentiële gebruikers) onder begeleiding van ICS Adviseurs en vormen samen een integraal kader voor het ontwerp, de uitvoering en het toekomstige gebruik van de sporthal. Door middel van diverse sessies zijn alle wensen en eisen in kaart gebracht. Alle analyses geven aan dat een sporthal met vier zaaldelen noodzakelijk is om alle onderdelen een geschikte plek te bieden.

De werksessies gaven ons waardevolle inzichten in wat nodig is om een sporthal te realiseren die recht doet aan de behoeften van alle maatschappelijke partners. Het moet een plek worden waar iedereen – van jong tot oud – zich welkom en betrokken

voelt. De ambitie is om een multifunctionele accommodatie (MFA) te creëren met een duidelijke buurtfunctie: een sporthal die meer is dan alleen een sportvoorziening, maar ook ruimte biedt aan ontmoeting, gezondheid en participatie.

Eén van deze sessies maakte gebruik van de 'Prisma Tisch'-methode, die zorgt voor een breed en veelzijdig resultaat. Deze methode richt zich op toekomsttrends, de menselijke kant, verbindingen, experimenteerruimte, ondernemerschap, organiseerbaarheid, structuur, urgentie, bestuurlijke haalbaarheid, cultuur en waarden. Door deze verschillende invalshoeken konden alle deelnemers hun bijdrage leveren en werd het resultaat verrijkt door de diverse perspectieven. Op deze manier hebben we geprobeerd een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de behoeften en ambities van de betrokkenen.

Op basis van de input uit de sessies hebben we een stevig en breed gedragen Programma van Eisen opgesteld. Dit heeft geleid tot een inclusief ontwerpconcept, dat aansluit bij het beoogde Design and Build-principe. Deze werkwijze biedt niet alleen ruimte voor maatwerk en innovatie, maar zorgt ook voor een efficiënte, snelle en financieel verantwoorde uitvoering van het project. Alle betrokkenen zijn zeer tevreden over de opgeleverde conceptstukken.

In aanvulling hierop hebben we samen met de zaalvoetbalvereniging verschillende sporthallen bezocht, waar we gesproken hebben met beheerders en ontwikkelaars. Tijdens deze gesprekken hebben we verzameld wat nodig is voor een volwaardige sporthal en waar de kansen voor Urk liggen. Er werd aandacht besteed aan slimme technische oplossingen en het gebruik van duurzame materialen.

Proces Design and Build Principe

Zoals hierboven beschreven zal er gebruik worden gemaakt van een Design and Build-principe. Hieronder wordt dit toegelicht.

1. Financiële zekerheid en kostenbeheersing

In de aanbesteding stellen wij duidelijke kaders door het aanleveren van een Programma van Eisen en een Voorzieningenboek. Op basis hiervan ontwikkelen de inschrijvende partijen hun ontwerp. Dit zorgt ervoor dat wij vanaf het begin sturen op functionaliteit, kwaliteit en budget. Doordat ontwerp en uitvoering samen in één hand liggen, kunnen marktpartijen bovendien slimme keuzes maken binnen het beschikbare budget, zonder later hoge kosten voor wijzigingen of aanvullingen. Zo houden wij grip op de kosten én krijgen wij een sporthal die voldoet aan onze verwachtingen.

2. Vermindering van risico's

De opdrachtnemer is integraal verantwoordelijk voor zowel het ontwerp als de uitvoering. Hierdoor verschuiven risico's zoals fouten in het ontwerp of vertragingen naar de marktpartij, wat de aansprakelijkheid van de gemeente aanzienlijk verlaagt.

3. Snellere realisatie

Omdat ontwerp en bouw naadloos op elkaar aansluiten en parallel kunnen verlopen, kan de sporthal sneller worden gerealiseerd. Dit betekent eerder gebruik door scholen, verenigingen en inwoners.

4. Verbeterde kwaliteit en innovatie

Design and Build stimuleert innovatieve oplossingen, omdat de uitvoerende partij vanaf het begin meedenkt over praktische haalbaarheid, duurzaamheid en toekomstig onderhoud. Dit leidt tot een kwalitatief betere sporthal tegen lagere exploitatiekosten.

5. Duurzaamheid en maatschappelijke meerwaarde

Door prestatie-eisen op het gebied van duurzaamheid, circulariteit en social return op te nemen in de aanbesteding, kunnen wij niet alleen een sporthal bouwen, maar ook actief bijdragen aan onze bredere maatschappelijke doelen.

Het gebouw

De sporthal in de Zeeheldenwijk krijgt een opbouw van twee verdiepingen. Op de begane grond bevinden zich de sportvoorzieningen, waaronder een grote sportruimte die flexibel is in te delen in vier afzonderlijke zaaldelen. Daarnaast zijn op deze verdieping ook bergingen, kleedkamers, een beheerders-/EHBO-ruimte en een techniekruimte gesitueerd. Zowel op de begane grond als op de verdieping worden voldoende toilet- en douchevoorzieningen gerealiseerd. Er wordt ook ruimte gereserveerd voor de WKO-unit (wijkcentrale).

Op de eerste verdieping bevinden zich een horecaruimte en een activiteitenruimte (DURF-ontmoetingsruimte). Vanuit de tribune op deze verdieping is er goed zicht op de sporthal. Verder zijn er multifunctionele, afsluitbare ruimtes beschikbaar voor bijvoorbeeld overleg of begeleiding, evenals enkele flexplekken die gebruikt kunnen worden als werkruimte.

Het gebruik

Sporthal Zeeheldenwijk kent de volgende gebruikers:

Bewegingsonderwijs

- De Obadjaschool (SO)
- Brede school de Driemaster (PO)
- De Zonnebloemschool (SO)
- Het Pieter Zandt Lyceum (VO)

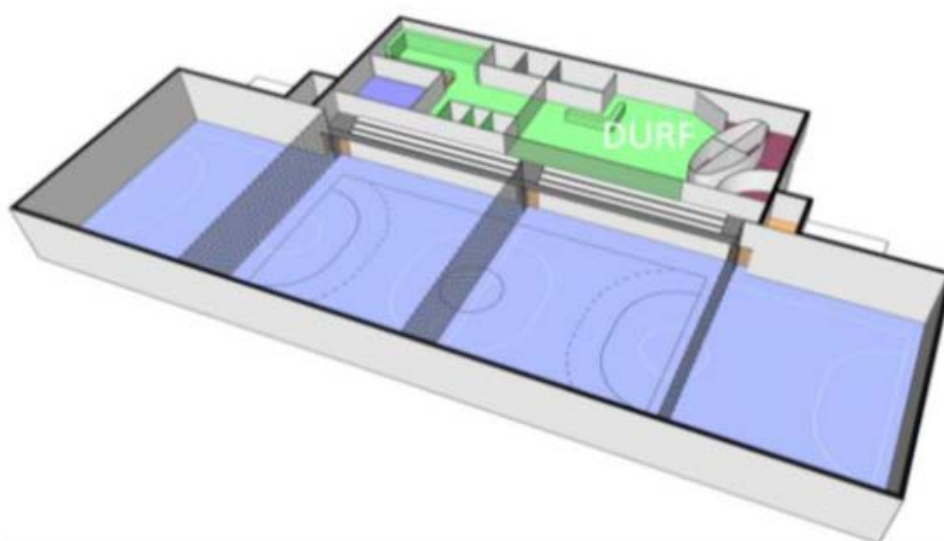
De scholen zullen met name gebruik gaan maken van de drie voor het bewegingsonderwijs ingerichte zaaldelen en de kleedruimten.

Het gebruik van de sporthal door het onderwijs zorgt ervoor dat deze al snel volledig gevuld zal zijn in de dag situatie. De ruimte die er in het begin nog zal zijn wordt met de groei van de Driemaster al snel kleiner. De druk op de overige beschikbare accommodaties in de gemeente zal dus blijven en er is nauwelijks ruimte voor groei in sportdeelname of flexibiliteit in roosters. De kans is reëel dat we op korte tot middellange termijn opnieuw te maken krijgen met capaciteitsproblemen.

Een belangrijke oorzaak hiervan is dat de scholen op Urk, zoals ook beschreven in de vastgestelde "Leerling prognose Urk 2023–2043", vanwege hun onderwijstijden (langere pauze tussen de ochtend en middag) niet 26 uur maar slechts 24 uur per week gebruik kunnen maken van de beschikbare gymzalen. Hierdoor is er, in plaats van de berekende 14 zaaldelen, feitelijk behoefte aan 15 zaaldelen over heel Urk gezien. Ook in de Zeeheldenwijk zal deze druk, door het toevoegen van extra woningen in het plan sneller toenemen.

Dit knelpunt wordt verder bevestigd in het onderzoek van Tien Organisatieadvies: zelfs bij

een optimale verdeling van de beschikbare tijd en ruimte blijft er sprake van capaciteitsdruk, waardoor onderbouwleerlingen noodgedwongen moeten uitwijken naar de speelzalen binnen de schoolgebouwen. De extra zaaldelen (drie in de sporthal in de Zeeheldenwijk en de gymzaal in de Oranjewijk) zijn zo dringend nodig dat ze bij ingebruikname vrijwel direct volledig bezet zijn. Hierdoor is er geen ruimte voor verdere groei of flexibiliteit, bijvoorbeeld wanneer een zaal tijdelijk uitvalt vanwege onderhoud.

Verenigingssport

In de avonden en het weekend wordt de sporthal gevuld met de vraag naar verenigingssport binnen Urk. Binnen de sporthal voorziet de gemeente het volgende gebruik:

De hoofdgebruiker voor de sport wordt de zaalvoetbalvereniging op Urk. De sportvloer is mede op dit gebruik ingericht. Met drie KNVB-teams en meer dan 80 recreatieve teams is de zaalvoetbal een grootverbruiker van de sporthallen op Urk (en de NOP). De vereniging gaat naast het gebruik van de zaaldelen en kleedkamers ook gebruik maken van de horecavoorziening in de sporthal. De verwachting is dat de zaalvoetbal op vrijdagavond en zaterdag overdag de zaal benut voor trainingen, wedstrijden en

competities. Daarnaast is de verwachting dat de vereniging 2 avonden doordeweeks (van 19:00 tot 23:00) van de zaal gebruik gaat maken specifiek voor trainingen. De nevengebruikers van de sporthal betreffen de volleybalvereniging en de basketbalvereniging. De verwachting is dat zij gezamenlijk ook 2 avonden (van 19:00 tot 23:00) gebruik gaan maken van de sporthal.

Voor een gedeelte wordt de bovenstaande sport op dit moment in andere sporthallen in de gemeente geprogrammeerd. Als daarmee uren vrijvallen zal ruimte komen voor uitbreiding van uren voor de betreffende verenigingen (waarmee zij hun wachtlijsten kunnen oplossen) en mogelijk het herleven van andere sporten die (tijdelijk) zijn gestopt in verband met ruimtegebrek. Potentiële gebruikers voor de vrijgekomen capaciteit

zijn onder andere Hapkido, Krav Maga, Sport4life, Obstakelrun en Free runners. Ook is de verwachting dat buurtsportcoaches en burgerinitiatieven beroep zullen doen op de losse vrijkomende uren.

Cornelis Schenk - Voorzitter ZVV Urk: *"De ruim 80 teams die wekelijks samenkomen en in de KNVB of in de eigen competitie spelen kunnen niet allemaal op Urk terecht. Wij spelen daarom ook in de Noordoostpolder. Sinds dit seizoen heeft de gemeente NOP die ook met ruimtegebrek kampt echter besloten dat er niet meer een jaar vooruit gepland kan worden en dat verenigingen uit de NOP voorrang krijgen bij het toebedelen van ruimte. Dit zorgt ervoor dat er op termijn teams buiten de boot gaan vallen. Een sporthal waarin we met onze recreatieteams op 2 velden zouden kunnen spelen maken hierin een wereld van verschil. Als ZVV Urk hopen we dan ook dat het plan voor een extra grote sporthal doorgang gaat vinden!"*

Maatschappelijk (verplichte) opgaves

Het creëren van een specifiek zaaldeel voor maatschappelijke doeleinden in de nieuwe sporthal is essentieel om zowel de wettelijke taken als urgente maatschappelijke behoeften effectief te kunnen faciliteren.

Gemeenten zijn op grond van de Wmo, het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven-akkoord (GALA) verplicht om een aantal ondersteuningsprogramma's aan te bieden (bijvoorbeeld valpreventie). Tegelijkertijd vragen actuele thema's als vergrijzing en de toename van kwetsbare doelgroepen om voldoende faciliteiten die het liefst flexibel in te plannen zijn.

Antonie van Schothorst – Urker Huisartsen Maatschap: *"Een toekomstbestendige gezondheidszorg vraagt om fysieke ruimte waarin we kunnen samenwerken, verbinden en voorkomen. Multifunctionele ruimtes zijn geen luxe, maar een randvoorwaarde voor integrale zorg dicht bij de burger. Multifunctionele ruimtes maken het mogelijk om zorgprofessionals, welzijnswerkers en burgers samen te brengen. Ze faciliteren overleg, preventieve programma's en groepsactiviteiten die buiten het klassieke zorgmodel vallen. Juist in een wijkgerichte*

aanpak zijn dit de plekken waar verbinding en laagdrempelige hulp ontstaan."

Op Urk gaat het in ieder geval om onderstaande initiatieven, een aantal van deze initiatieven hebben door gebrek aan ruimte al 10 jaar niet of niet structureel kunnen plaatsvinden:

- **Kras en Kwiek:** Het beweegteam van Caritas Urk moedigt senioren aan om fit en actief te blijven. Doel: sporten op je eigen niveau en passend bij je mogelijkheden. Bovendien draagt het bij aan de sociale contacten. Caritas Urk werkt nauw samen met Fytac.
- **Valpreventie:** Een gestructureerde valpreventieve beweeginterventie is de kern van een effectieve valpreventie aanpak. Het is wenselijk dat lokaal meerdere valpreventieve beweeginterventies beschikbaar zijn, zodat ouderen terecht kunnen bij een interventie die aansluit bij hun wensen en behoeften.
- **Spanning de Baas:** De cursus is gericht op volwassenen die klachten ervaren als spanning, overbelasting, lichamelijke onverklaarbare klachten ervaren of het moeilijk vinden om grenzen aan te geven.
- **Psychomotorische Therapie (PMT):** 's Heerenloo biedt op woensdagmiddag psychomotorische therapie (PMT) aan. Deze therapievorm komt het meest tot zijn recht in een zaal en vereist daarom een geschikte ruimte.
- **Kwetsbare doelgroepen, bijvoorbeeld: InteraktContour:** InteraktContour biedt mensen met hersenletsel gespecialiseerde zorg en ondersteuning. Zij hebben aangegeven dat ze een ruimte nodig hebben om fitness/bewegen aan te kunnen bieden. Op dit moment vinden deze activiteiten door ruimtegebrek niet plaats.

Jan Heutink – Fytac: *“Groepslessen over valpreventie, leefstijl of mentale gezondheid helpen niet alleen om zorgvragen te voorkomen, maar versterken ook de sociale cohesie in de wijk. Daarvoor hebben we plekken nodig waar mensen samen kunnen leren en groeien. Groepseducatie is effectief én kostenefficiënt. Denk aan valpreventietrainingen voor ouderen, leefstijlinterventies of mentale weerbaarheidscursussen. Deze zijn alleen uitvoerbaar in geschikte ruimten, dicht bij de doelgroep en in een vertrouwde omgeving. De baten zijn groot: minder zorggebruik, meer zelfredzaamheid.”*

In onderstaande tabel is een conceptrooster opgesteld. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat dit alleen activiteiten van partners zijn die zich bij de gemeente hebben gemeld. Wanneer er een uitvraag gedaan wordt, zal het rooster veel voller zitten.

Moment	Tijdstip	Activiteit	Doelgroep	
Maandag	09:00-12:00	Kras en Kwiek	Senioren	Jarenlang structureel aanbod geweest, nu is het 1 los zwevend uur door de locaties heen.
	14:00-18:00	PMT	LVB	's Heerenloo heeft al lange tijd geen passende plek voor PMT om hun dienstverlening te kunnen uitvoeren.
Dinsdag	10:00-12:00	Valpreventie	Senioren	Is vanuit het GALA een opgave voor gemeenten. Randvoorwaarde locatie is in de afgelopen jaren een knelpunt geweest.
	13:30-17:00	Groepstraining/ PMT	Kind/jeugd	Passende locatie voor groepstrainingen is een uitdaging
Woensdag	09:00-12:00	Groepstraining/ PMT	Kind/jeugd	Passende locatie voor groepstrainingen is een uitdaging
Donderdag	10:00-11:30	Fitness NAH	NAH	
	19:00-22:00	Spanning de Baas	Volwassenen met verminderd mentaal welbevinden	Boden de cursus aan in de wachtruimte van het DOK, deze is nu verbouwd/verkleind. Passende locatie is al meer dan 10 jaar een uitdaging.
Vrijdag	10:00-12:30	Valpreventie	Senioren	Is vanuit het GALA een opgave voor gemeenten. Randvoorwaarde locatie is in de afgelopen jaren een knelpunt geweest.

DURF ontmoetingsplek voor jongeren

Op Urk hebben we ruim 11.000 inwoners jonger dan 28 jaar. Een veel gehoorde opmerking is dat er te weinig locaties zijn voor deze doelgroep in het kader van vrijetijdsbesteding. En dat terwijl er door middel van wetenschappelijk onderzoek is aangetoond dat deze locaties zeer positieve effecten hebben. Het verbeteren van de fysieke leefomgeving met toegankelijke en aantrekkelijke ontmoetingsplekken draagt bij aan het (mentaal) welbevinden van jongeren en zorgt voor minder middelengebruik (Trimbos, 2017; Sabia & Rees, 2022; NJI, 2021).

De DURF ruimte in de nieuw te bouwen sporthal zou een aanvulling zijn op het bestaande initiatief de Rots. In de Rots vinden veel aanbod gestuurde activiteiten plaats voor de doelgroep tot 13 à 14 jaar. De invulling van de DURF Ruimte is bewust zo multifunctioneel mogelijk ingestoken en zou meer vraaggericht worden. Er is bewust geen vaste en strakke invulling, zodat het zo toekomstbestendig mogelijk is en er niet alleen de ideeën waar we nu bezig zijn, maar juist ook nog niet mee bezig zijn kunnen landen. Jongeren kunnen de plek eigen maken. Door de combinatie met de functie van de sporthal wordt er ingezet op de doelgroep boven de 13.

De wensen voor ruimte zijn gebaseerd op de inlooplocaties voor jongeren die we tijdens onze studiereis naar IJsland hebben gezien (DURF is gebaseerd op het IJslandpreventiemodel). Zij maakten onderscheid in inlooplocaties voor jongeren van verschillende leeftijdscategorieën. In IJsland waren deze ontmoetingsruimtes een essentieel onderdeel van het preventie model. Het wordt gezien als effectieve maatregel om jongeren positieve alternatieven te bieden, risicogedrag te verminderen en de betrokkenheid bij de gemeenschap vergroten

Hoofddoel DURF ruimte: een open inlooplocatie waar jongeren tijdens hun vrije uren terecht kunnen om samen te komen met vrienden, maar ook een plek waar jongeren huiswerk kunnen maken of kunnen werken aan talentontwikkeling (kleine groepjes bijeen denk aan bandjes, kunst of op sportief gebied). In IJsland werden deze open ruimtes gecombineerd met hokjes waar jongeren

tijdens inloopspreekuren laagdrempelige hulpvragen konden stellen over bijvoorbeeld financiën. Deze combinatie willen we op Urk ook graag maken.

De sporthal krijgt een inloopfunctie voor de wijk. De activiteitenruimte en de horecavoorziening zijn daarmee ook bedoeld als ontmoetingsruimte voor de bewoners uit de wijk. Zeker nu in de eerste fase volop woningen worden gebouwd en de bouw van de brede school de Driemaster is gestart. De sporthal is het eerste gebouw in het centrumgebied wat gebouwd gaat worden. Daarmee zal de sporthal een buurthuis functie vervullen samen met de brede school de Driemaster. Tot slot wordt onderzocht of de accommodatie op zondagen verhuurd kan worden aan een kerkelijke gemeenschap. Dit type gebruik is op Urk niet ongebruikelijk en heeft in het verleden al vaker geleid tot het ontstaan van nieuwe kerkelijke verbanden. De mogelijkheden hiervoor zullen in de komende periode nader worden verkend.

Verder zijn er nog een aantal zaken die goed passen binnen de ruimte:

- Sport/cultuurcoaches kunnen vanuit daar werken om activiteiten te organiseren die nu in het Wilhelminapark worden georganiseerd.
- Met @Ease/windesheim/GGD wordt er onderzoek gedaan om te kijken of we ook een inlooplocatie kunnen maken voor laagdrempelige hulp en ondersteuning van jongeren tussen 12-25 jaar met psychische vragen, klachten of problemen. Ook dit zou plaats kunnen vinden in de multifunctionele ruimte.
- Scholen en maatschappelijke partners hebben aangegeven ruimte te kort te hebben voor speciale individuele ondersteuning (dyslexie, fysio, weerbaarheid etc.). De kleine hokjes kunnen hiervoor worden ingezet.
- Er zijn in het voortraject al diverse gesprekken gevoerd zijn om input op te halen vanuit de samenwerkingspartners van DURF. Hierin is er besproken dat er veel ideeën zijn voor de jeugd, maar er weinig geschikte locaties zijn. Vanuit de partners worden er voor DURF tijdens elke schoolvakantie vakantieactiviteiten

aangeboden, de groepsgroottes zijn nu vaak beperkt doordat er (zeker op kunst/cultuur) gebied alleen kleine ruimtes mogelijk zijn. De activiteiten kunnen dan straks georganiseerd worden in de ruimte in de sporthal. Ook kunnen de activiteiten uitgebreid worden naar het weekend (wens vanuit de raad). Denk aan het samen komen van bandjes, filmavonden, knutselavond, bepaalde toernooien.

- Daarnaast zijn we in gesprek met scholen voor het realiseren van een rijke/verlengde schooldag. De ruimte in de sporthal zou hier een perfecte school overstijgende ruimte voor zijn. Doordat de ruimte zo multifunctioneel is zouden er zowel naschoolse activiteiten georganiseerd kunnen worden op het gebied van cultuur en sport.
- Ook zijn er vanuit het programma DURF zelf meerdere initiatieven die hier zouden kunnen landen; we hebben nu al de DURF Academie Sport, DURF Academie Werk en Positief Opvoeden. Voor de DURF Academies worden er jaarlijks bijeenkomsten georganiseerd waarin steeds groepen van 15 jongeren vaardigheden leren over het jeugdtrainerschap/ soft skills voor op de werkvloer, we maken nu gebruik van de kantine van het gemeentehuis, maar dit is natuurlijk geen inspirerende locatie voor jongeren. Vanuit Positief Opvoeden worden er ouderavonden over opvoedthema's georganiseerd en ook vanuit DURF zijn er de ouderavonden die nu in de Koningshof plaatsvinden.

WKO-Unit voor het centrumgebied

In de sporthal wordt een ruimte van ongeveer 100 m² beschikbaar gesteld voor de warmtevoorziening van het centrumgebied. In deze ruimte komt een wijkcentrale die wordt gevoed door het warmte- en koude net van Energienet Urk. Door deze voorziening in de sporthal te huisvesten, hoeft elders in het centrumgebied geen apart gebouw te worden gerealiseerd. De bijbehorende kosten zijn al opgenomen in de totale financieringsbehoefte.

De wijkcentrale krijgt een eigen ingang zodat bij storing of onderhoud energienet Urk toegang heeft tot de wijkcentrale. De warmte vraag van het centrumgebied wordt zo zeker gesteld. Alle woningen, winkels, en ook de Obadja school wordt voorzien van warmte vanuit deze wijkcentrale. Op deze manier is het niet nodig voor deze gebouwen zelf een warmtepomp aan te schaffen. Binnen de projectgroep van de sporthal is uitvoerig gesproken over het beschikbaar stellen van 100 m² aan Energienet Urk. Uiteindelijk is, vanuit maatschappelijk belang, besloten deze ruimte toch te delen. Een apart gebouw voor de wijkcentrale is niet wenselijk vanwege het aanzicht van het centrumgebied en de beperkte beschikbare ruimte. Ook in de geplande woongebouwen is geen ruimte beschikbaar, mede door de druk op betaalbare woningbouw.

Als de sporthal met vier zaaldelen geen doorgang vindt, vervalt ook de wijkcentrale zoals nu voorzien binnen de plannen. In dat geval moeten de verschillende programma's opnieuw worden samengesteld, wat zal leiden tot aanzienlijke vertraging. Aangezien de wijkcentrale zo snel mogelijk gerealiseerd moet worden, zou het los ontwikkelen van de sporthal en de wijkcentrale uiteindelijk tot hogere kosten voor het warmtenet op Urk leiden. In de exploitatiebegroting is nu rekening gehouden met huuropbrengsten vanuit de wijkcentrale. Dit zal commercieel van karakter zijn. Hierover wordt bij een positief besluit verdere afspraken gemaakt met energienet Urk.

Eigendom-, Beheer- en Exploitatieplan

In een eerder stadium is door de gemeente al stelling genomen over het uitgangspunt voor het eigendom van de sportaccommodatie. Hierin is gekozen voor het volledige eigendom bij de gemeente Urk. Op basis van de onderstaande punten concluderen we dat dit voor deze accommodatie de meest passende eigendomsvorm is.

- Gemeente heeft maximale invloed en zeggenschap over het gebouw, het gebruik ervan en de activiteiten die daar plaatsvinden. Veel van het gebruik betreft bewegingsonderwijs (zorgplicht

gemeente) en daarnaast gaat het gemeentelijk initiatief DURF een grote rol vervullen in het pand. De gemeente wordt daarmee een belangrijke gebruiker. Door het eigendom in eigen hand te houden kan de gemeente haar maatschappelijke doelstellingen voor deze accommodatie bewaken.

- Gemeente heeft volledige regie op de maatschappelijke en commerciële huurtarieven voor de accommodatie. Daarmee kan zij sturen op het meest wenselijke gebruik en de gewenste en benodigde huurbaten daarvan.
- Er gaan verschillende onderwijsinstellingen gebruik maken van de accommodatie, waardoor het niet reëel is om het eigenaarschap bij één van deze partijen neer te leggen.
- De gemeente heeft goede ervaringen bij het bestaande zwembad op Urk om het eigendom in eigen hand te houden van belangrijke maatschappelijke voorzieningen.

Een risico van het eigenaarschap volledig bij de gemeente is een risico in de exploitatie. Als hier onvoorziene tekorten in ontstaan, drukt dit direct op de begroting van de gemeente. Tegelijkertijd zien we in de praktijk dat gedelegeerd eigenaarschap dit risico niet volledig wegneemt. Als in een externe stichting of andere partij de exploitatie onvoldoende rondkomt zal de eigenaar afhankelijk worden van de gemeente in een subsidierelatie, waardoor het tekort toch terecht komt bij de gemeente.

Met de komst van de nieuwe sporthal krijgt de gemeente Urk een significant voorzieningenniveau voor wat betreft de sport binnen de gemeente. In de toekomst kan de gemeente daarom overwegen om alle sportaccommodaties onder te brengen in een sportbedrijf. In de plannen hebben we hier bewust ruimte voor gelaten. In een sportbedrijf kan het eigendom en beheer van sportaccommodaties vaak efficiënter en professioneler ingericht worden dan wanneer dit volledig bij de gemeente zelf ligt. Vaak is wel enige omvang nodig (in aantal accommodaties) om hier efficiëntieslagen in te behalen. We adviseren om na de realisatie

van de sporthal te onderzoeken of dat er op gemeenteniveau (of zelfs breder regionaal) kansen liggen om de sportaccommodaties onder te brengen bij een sportbedrijf.

Buitenspeelveld

In de plannen voor de nieuwe sporthal in de Zeeheldenwijk is een buitenspeelveld van 30 bij 20 meter opgenomen. Dit speelveld maakt op dit moment nog geen onderdeel uit van de bouw en aanbesteding, omdat de exacte locatie nog niet is vastgesteld. De projectgroep heeft samen met Arcadis verschillende mogelijke locaties in het centrumgebied verkend. Een definitieve keuze is nog niet gemaakt, omdat deze mede afhankelijk is van het besluit van de gemeenteraad over de omvang van de sporthal (drie of vier zaaldelen).

Op dit moment zijn er drie mogelijke locaties in beeld: aan de oostzijde van de sporthal, bij de scholen, of aan de zuidzijde van het centrumgebied. Mocht de raad besluiten tot een variant met drie zaaldelen, dan zou het buitenspeelveld ook op het bouwvlak zelf, naast de sporthal, kunnen worden gerealiseerd.

De projectgroep hecht veel waarde aan de toevoeging van dit buitenspeelveld. Het vormt een logische en waardevolle aanvulling op het centrumgebied, stimuleert kinderen om buiten te spelen en sluit naadloos aan bij het gemeentelijk beleid voor spelen, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte.

Duurzaamheid

Bij het opstellen van de verschillende programma's is nadrukkelijk rekening gehouden met de Duurzaamheidsvisie van de gemeente Urk. De afdeling Duurzaamheid heeft hierbij een belangrijke rol vervuld: samen hebben we de plannen getoetst op duurzame en circulaire uitgangspunten. Hiervoor maakten we gebruik van de impactkaarten voor gebouwen en de expertise van de circulaire inkoop van de gemeente.

Voor sporthal Zeeheldenwijk wordt een materialenpaspoort opgesteld. Dit paspoort geeft inzicht in welke materialen zijn toegepast en waar deze zich bevinden binnen het ontwerp. Bij de bouw wordt bovendien specifiek gelet op de 'losmaakbaarheid' van gebruikte materialen, bouwdelen en componenten. Door hiermee rekening te houden, kunnen onderdelen aan het einde van de levensduur van het gebouw eenvoudiger worden gedemonteerd en hergebruikt in andere projecten.

Slim beheer

Om het gebruik van sportaccommodaties efficiënter en toegankelijker te maken, heeft het team Gebouwenbeheer van de gemeente Urk nieuwe planningssoftware aangeschaft. Met deze software kunnen gebruikers straks eenvoudig online een sportzaal reserveren, toegang verkrijgen tot de gereserveerde ruimte én direct online betalen. Ook facturatie verloopt volledig digitaal. De software wordt dit jaar al getest in de bestaande sportzalen en het Kindcentrum Urk en zal uiteindelijk beschikbaar worden gesteld voor alle gemeentelijke gebouwen.

Deze digitalisering van het zaalbeheer zorgt voor meer transparantie, eenvoud en beschikbaarheid. Het biedt extra ruimte aan maatschappelijke organisaties, sportverenigingen, buurtinitiatieven, bedrijven, vriendengroepen en jongeren die momenteel regelmatig worden teleurgesteld vanwege de overvolle planning. De huidige capaciteit is volledig benut, maar met de realisatie van een sporthal met vier zaaldelen kan eindelijk worden voldaan aan de groeiende vraag.

Een grotere sporthal betekent ook dat er ruimte ontstaat voor het organiseren van

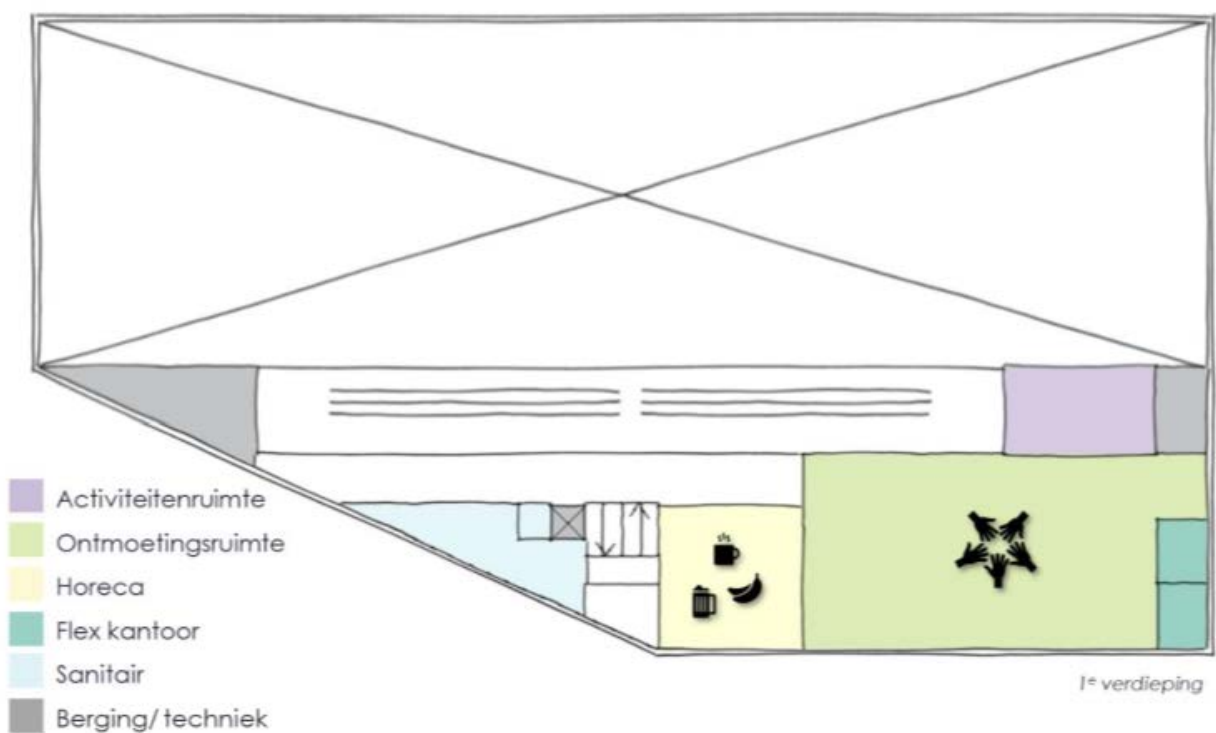
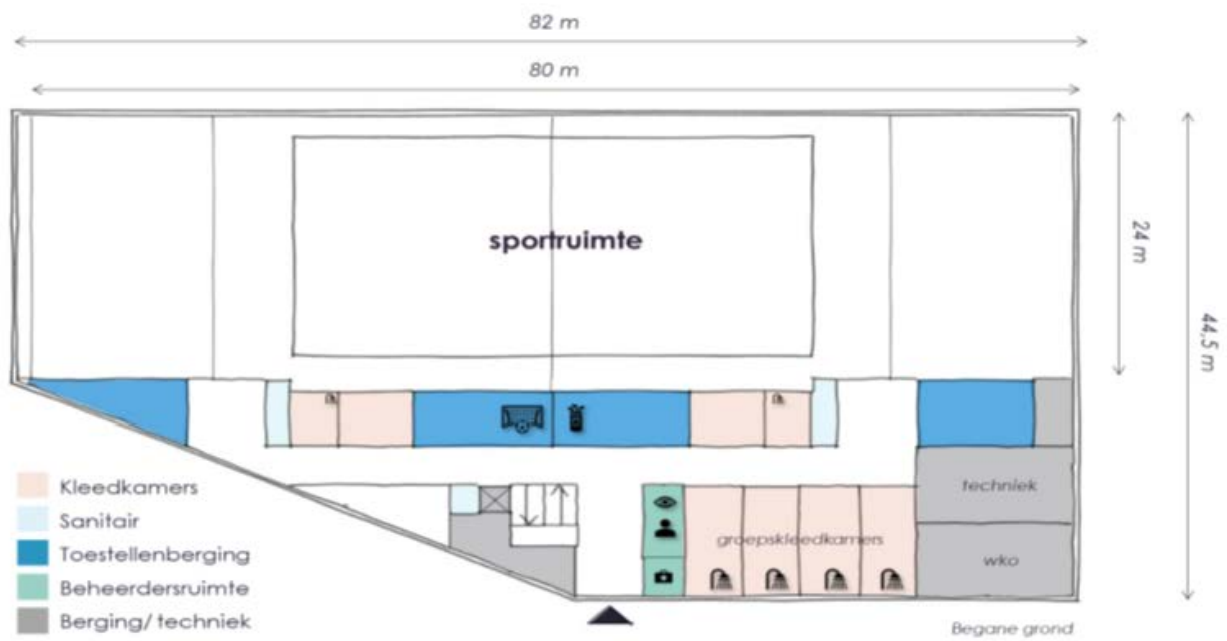
regionale sporttoernooien, evenementen en schoolsportdagen. Dit draagt bij aan de sociale samenhang in Urk én versterkt het imago van Urk als actieve en sportieve gemeente.

Inpassingsstudie

Om een goed beeld te krijgen van hoe een sporthal met vier zaaldelen ervan binnenuit kan zien, is een inpassingsstudie uitgevoerd. De visualisatie hieronder laat zien hoe de sporthal inhoudelijk kan worden ingericht. De definitieve ruimtelijke indeling wordt verder uitgewerkt door de architect.

Aan de rechterzijde van het ontwerp is ruimte gereserveerd voor het maatschappelijke programma. Hier zijn ook de contouren zichtbaar van het beschikbare bouwvlak waarop de sporthal gerealiseerd kan worden. Het maatschappelijke deel is strategisch gepositioneerd aan de korte zijde van het gebouw, zodat er een rustige, prikkelarme en privacy vriendelijke omgeving ontstaat. De zaaldelen voor het bewegingsonderwijs bevinden zich aan de bredere zijde van het gebouw. Dit biedt als bijkomend voordeel meer ruimte voor bergingen. Op deze manier wordt efficiënt en doordacht omgegaan met de beschikbare ruimte.

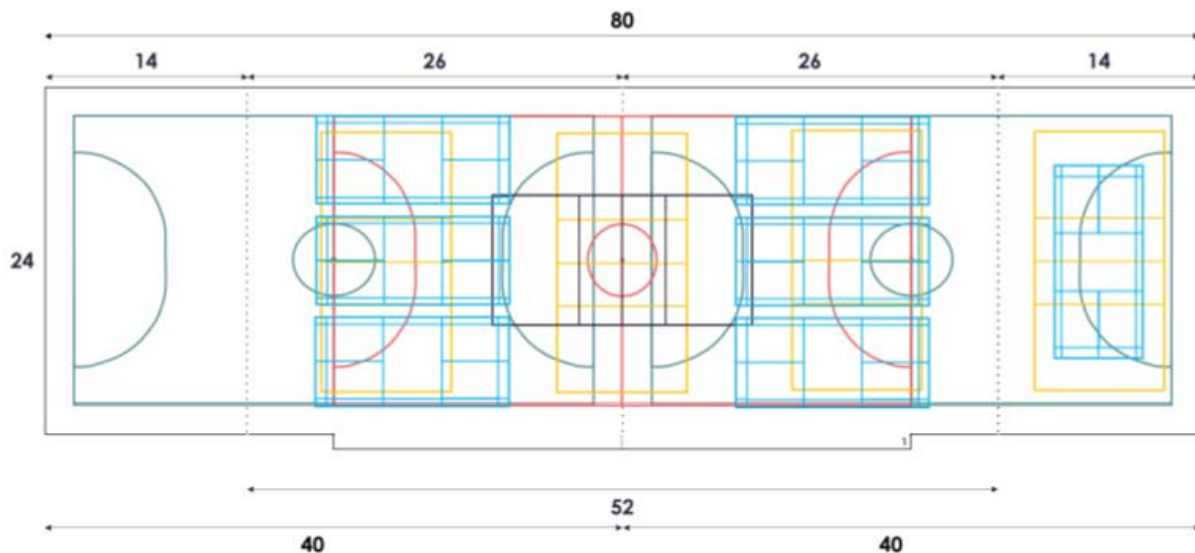
De volgende afbeeldingen geven inzicht in de functie van de verschillende ruimtes en het benodigde aantal kleedruimtes. De eerste afbeelding toont de begane grond met de sportvloer, de tweede afbeelding betreft de eerste verdieping. Bij beide plattegronden zijn maatvoeringen opgenomen om een goed beeld te geven van de omvang van het gebouw.

Inrichtingsplan

In het inrichtingsplan is rekening gehouden met de behoeften van alle gebruikers, waarbij de belijning zorgvuldig is voorgeschreven. Er is specifiek nagedacht over het dubbelgebruik van belijning. Zo kan de zaalvoetbalbelijning ook voor handbal gebruikt worden tijdens bewegingsonderwijs. In zaaldeel 4 is één badmintonveld met de officiële afmetingen

geplaatst, dat ook gebruikt kan worden voor pickleball of dynamic tennis. In zaaldeel 2 en 3 worden samen vier volleybalvelden van 18 x 9 meter gerealiseerd, terwijl zaaldeel 4 één volleybalveld van dezelfde afmetingen bevat. In het midden van zaaldeel 2 en 3 komt een centercourt met een afwijkende kleur. Daarnaast is er ruimte voor het spelen van basketbal en korfbal.

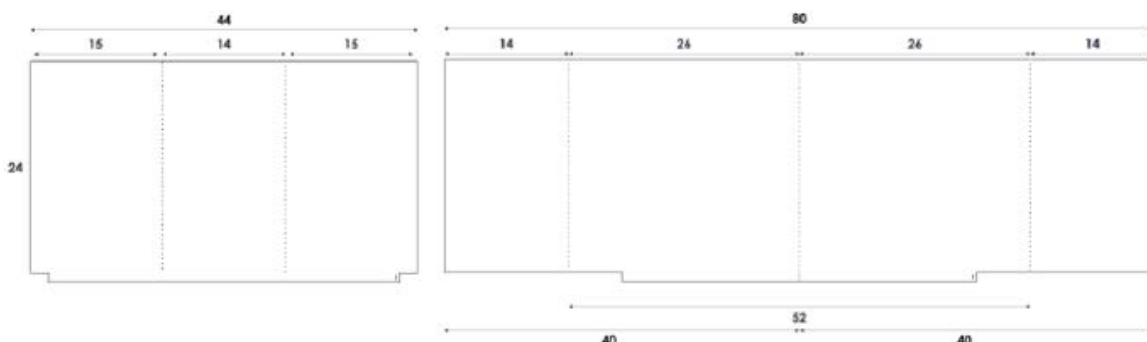
Verschillen tussen een sporthal met 3 & 4 zaaldelen

Naar aanleiding van de bespreking in het college over de kadernota 2026 en de keus om zich te richten op een kleinere variant van de sporthal gaan we hier globaal in op de verschillen.

Afmeting en gebruik:

Om het verschil tussen een sporthal met 3 en 4 zaaldelen te verduidelijken, richten we ons in de eerste plaats op de afmetingen van de sportvloer. Dit leidt tot een verschil in

bruto vloeroppervlakte (BVO), wat vervolgens wordt vergeleken met de verschillen in functionaliteiten. Let op: alle opgeleverde programma's (zie bijlage) zijn opgesteld op basis van vier zaaldelen. Indien er gekozen wordt voor drie zaaldelen, moeten de vooronderzoeken en het participatietraject voor de sporthal opnieuw worden uitgevoerd, wat zowel tijd als geld zal kosten. Onderstaande afbeelding van 3 zaaldelen is dus geen weergave van de uitwerking van de bestuursopdracht en kan ook nog andere verschijningsvormen krijgen.

Afmeting standaard sporthal (3 zaaldelen)

Een standaard sporthal met 3 zaaldelen heeft een sportvloer van 44 x 24 meter en een obstakelvrije hoogte van 7 meter. De officiële wedstrijdafmetingen zijn 40 x 20 meter, met 2 meter uitloopruijnte aan alle zijden. Daarnaast is er een wisselstrook nodig om wedstrijden op niveau (Eredivisie) mogelijk te maken. Bewegingsonderwijs kan gefaciliteerd worden in 3 zaaldelen. Er is geen ruimte voor maatschappelijke invulling en er is geen plaats voor de WKO-Unit (wijkcentrale) van energienet Urk. De DURF ruimtes blijven gehandhaafd, dat geeft voor beide varianten gelijke investeringen en opbrengsten. De opbrengsten vanuit de maatschappelijke invulling en WKO vervallen. De zaalvoetbal vereniging kan in deze situatie geen twee wedstrijden tegelijkertijd spelen. Met deze afmeting kunnen recreatieve teams van de zaalvoetbal niet tegelijkertijd spelen (dubbel gebruik) is niet mogelijk in deze variant.

Afmeting sporthal (4 zaaldelen)

In het Programma van Eisen is een sporthal met 4 zaaldelen opgenomen, met een afmeting van 80 x 24 meter en een obstakelvrije hoogte van 7 meter. Deze sporthal omvat een centercourt van 40 x 20 meter met 2 meter uitloopruijnte, evenals twee trainingsvelden van 36 x 20 meter. De wisselstrook is gekoppeld aan het hoofdveld, waardoor deze sporthal geschikt is voor wedstrijden op Eredivisieniveau. Op de trainingsvelden kunnen twee recreatieve teams tegelijkertijd spelen (dubbel gebruik). Bewegingsonderwijs kan gefaciliteerd worden in 3 zaaldelen met evt overloop naar het vierde. Maatschappelijke partijen kunnen het 4e zaaldeel gebruiken en daarmee opbrengsten genereren voor de exploitatie-dekking. Ook de wijkcentrale van energienet Urk kan een plek krijgen in het gebouw en daardoor ook bijdragen aan de exploitatie-dekking.

Financiële doorkijk-nieuwbouw sporthal Zeeheldenwijk

We staan aan de vooravond van het zogenoemde 'ravijnjaar', waarin we geconfronteerd worden met toenemende financiële druk. Dit vraagt om zorgvuldige en weloverwogen keuzes. Eén van deze keuzes

betreft de omvang van de nieuw te bouwen sporthal.

Een variant met drie zaaldelen en een DURF-ruimte vraagt minder ruimte dan een variant met vier zaaldelen en dezelfde extra functie. Op dit moment is het lastig om exacte uitspraken te doen over de kostenverschillen, omdat alle opgestelde programma's zijn gebaseerd op een sporthal met vier zaaldelen.

Op basis van het verschil in oppervlakte – ongeveer één zaaldeel van 14 x 22 meter – kan globaal een besparing van ongeveer € 1,2 miljoen worden ingeschat (uitgaande van € 4.000 per m²). Deze berekening is bedoeld om u een eerste beeld te geven van de mogelijke financiële bandbreedte.

Aanvullende besparingen in andere ruimten zouden het voordeel mogelijk kunnen vergroten tot ongeveer € 2,9 miljoen. Tegelijkertijd is het belangrijk om te onderkennen dat het achterwege laten van het vierde zaaldeel toekomstige uitbreidingskosten met zich mee kan brengen. Als er in een later stadium alsnog wordt gekozen voor uitbreiding, moeten op korte termijn al voorbereidingen worden getroffen. Deze kosten bedragen naar verwachting € 300.000 tot € 400.000. De latere realisatie van een vierde zaaldeel zal naar schatting tussen de € 2 miljoen en € 3 miljoen kosten. Ter onderbouwing is hierbij gekeken naar de recente nieuwbouwplannen van de gymzaal in de Oranjewijk.

Besparing

Enkel zaaldeel (14 m x 22 m, €4.000/m²)
€ 1.232.000

Totale potentiële besparing incl. ruimten
€ 2.900.000

Latere kosten bij uitbreiding

Vorbereidingskosten
€ 300.000 – 400.000

Bouwkosten vierde zaaldeel (later)
€ 2.000.000 – 3.000.000

Totale latere kosten
€ 2.300.000 – 3.400.000

De conclusie is dat latere uitbreiding naar verwachting vergelijkbare of hogere kosten met zich meebrengt dan directe realisatie. We benadrukken dat de genoemde bedragen globale indicaties zijn en bedoeld om u richting te geven bij het vormen van een beeld.

Kosten participatie en adviestraject

Daarnaast informeren wij u over de tot nu toe gemaakte kosten voor het participatietraject en de bijbehorende advisering vanuit ICS. Deze kosten bedragen op dit moment € 66.000 exclusief btw. In dit bedrag zijn de uren van het gemeentelijk projectteam niet opgenomen. De kosten hebben onder meer betrekking op het begeleiden van participatiebijeentkomsten, het opstellen van verschillende scenario's, communicatie met belanghebbenden en inhoudelijke advisering, inclusief de oplevering van programma's.

Als alsnog wordt gekozen voor een kleinere sporthal, zal een belangrijk deel van deze werkzaamheden opnieuw moeten worden verricht. Een kleinere variant vraagt immers om een fundamenteel ander uitgangspunt. Dit betekent dat er nieuwe afstemming met betrokken partijen nodig is en dat de programma's aangepast moeten worden.

Keuze tussen drie of vier zaaldelen – aandachtspunten

Tot slot willen wij u meegeven dat het op dit moment niet mogelijk is om een volledige en onderbouwde vergelijking te maken tussen een sporthal met drie of vier zaaldelen. Voor een zorgvuldige afweging is meer tijd nodig, zowel voor het uitwerken van financiële gevolgen als voor het beoordelen van de impact op gebruik, exploitatie en de spreiding van gebruikers zoals verenigingen en onderwijsinstellingen.

Een variant met drie zaaldelen vraagt bovendien om een wezenlijk ander beweegconcept. Dat betekent dat niet alleen het ontwerp moet worden aangepast, maar ook het gebruiksmodel opnieuw bekeken moet worden. Deze analyse vergt nauw overleg met de gebruikers en inhoudelijke onderbouwing.

Wij hopen u met deze toelichting een helder en volledig beeld te geven van de financiële

en inhoudelijke aandachtspunten die een rol spelen bij deze afweging.

Maatschappelijke waarde SROI

Naast de financiële casus is het ook van belang om de maatschappelijke waarde van beide varianten te belichten. Op inhoud is er al heel veel benoemd in deze informatienota, maar een vertaling van de investering naar de maatschappelijke waarde van de nieuwe sporthal is ook van belang, wellicht zelfs van het hoogste belang.

SROI

Deze tussenrapportage maakt de afwegingskaders inzichtelijk, evenals de maatschappelijke gevolgen en lange termijnrisico's die met deze keuzes gepaard gaan. Daarbij is van belang te benadrukken dat sport en bewegen op Urk een grote maatschappelijke waarde vertegenwoordigen. Uit de maatschappelijke kosten-batenanalyse (SROI) blijkt dat iedere euro die op Urk wordt geïnvesteerd in sport en bewegen gemiddeld €3,18 aan maatschappelijke en economische waarde oplevert – een aanzienlijk hoger rendement dan het landelijke gemiddelde van €2,76 (Rebel & Mulier Instituut, 2024).

De berekening is inclusief de positieve effecten zoals een toename van arbeidsvermogen en een afname van ziekteverzuim. Maar is exclusief de sociale waarde van het DURF-programma.

Financiële uitwerking door adviseur

Begroting 2023

In de Begroting 2023 heeft de gemeenteraad goedkeuring gegeven voor een investeringskrediet van € 8.843.000 voor de bouw van een sporthal in de Zeeheldenwijk. De financiële effecten zijn in de begroting opgenomen.

Hieronder een financieel overzicht met de structurele gevolgen voor de meerjarenbegroting.

Doorrekening wat deze investering betekent voor de exploitatie	Aanvraag Begroting 2023
Investeringsbedrag *	8.843.000
Afschrijving	221.000
Rente	171.554
Exploitatie lasten	100.000
Exploitatie baten	0
Totale structurele lasten	492.554

Bij de berekening van de kapitaallasten (rente en afschrijving) is rekening gehouden met een levensduur van 40 jaar en een rentepercentage van 1,94%.

De bovengenoemde prijzen zijn prijsniveau 2022 (datum opmaak van de begroting). Waarbij tevens uit is gegaan van de toenmalige rente. Het genoemde bedrag is exclusief btw *.

Het onderwerp prijsstijgingen op investeringen en rente worden bij de begroting 2026 als onderwerp nader meegenomen.

Na gereedkomen van de investering wordt op basis van de daadwerkelijke realisatie de uiteindelijke afschrijvingslast berekend.

Uitwerking bestuursopdracht

De Raad heeft gevraagd de plannen voor de sporthal verder uit te werken en hier een financiële onderbouwing voor te maken.

Kadernota 2026

Tijdens de uitwerking van de programma's en aanloop naar de kadernota heeft ICS met een investeringsoverzicht in beeld gebracht wat er nodig is om de sporthal met 4 zaaldelen te bouwen. In dit overzicht is ook het verschil met de eerste raming op kerngetallen inzichtelijk gemaakt.

Op basis van het rapport van ICS was een verhoging van ca. € 5.250.000 voldoende voor een sporthal met 4 zaaldelen en een maatschappelijke ruimte inclusief zaalvoetbal.

Het college heeft zonder de uitkomst van het rapport van ICS de keuze gemaakt voor 3 zaaldelen, een maatschappelijke ruimte en de voorbereidingen voor een 4e zaaldeel in de toekomst. De vraag is gesteld om inzichtelijk te maken wat de verschillen zijn tussen 4- of 3 zaaldelen.

Het bureau ICS is de opdracht gegeven om dit in kaart te brengen.

Hieronder is een financieel overzicht met de gevolgen.

Doorrekening wat deze investering betekent voor de exploitatie	Aanvraag 4 zaaldelen	Aanvraag 3 zaaldelen
Investeringsbedrag *	14.094.443	11.613.789
Afschrijving	338.032	276.016
Rente	329.097	254.678
Exploitatie lasten	300.451	217.289
Exploitatie baten	-323.437	-215.399
Totale structurele lasten	644.143	532.584

Bij de berekening van de kapitaallasten (rente en afschrijving) is rekening gehouden met een levensduur van 40 jaar en een rentepercentage van 1,94% voor € 8.843.000 en de rest van het gedrag 3,00%. Conform de nota waardering en afschrijving van activa 2022.

De bovengenoemde prijzen zijn prijsniveau 2025. De genoemde bedragen zijn exclusief btw *.

Er is een percentage van 5% gehanteerd voor onvoorzien.

Het onderwerp prijsstijgingen op investeringen en rente worden bij de begroting 2026 als onderwerp nader meegenomen.

Na gereedkomen van de investering wordt op basis van de daadwerkelijke realisatie de uiteindelijke afschrijvingslast berekend.

Conclusie extra investeringsbehoefte en effect op de begroting

Bij 4 zaaldelen is de extra investeringsbehoefte € 5.251.000 en zijn de extra structurele lasten € 152.000

Bij 3 zaaldelen is de extra investeringsbehoefte € 2.771.000 en zijn de extra structurele lasten € 40.000

Per saldo een verschil van ca. € 112.000.

Dekking

Een mogelijke dekking is het afzien van het investeringskrediet en kapitaallasten van de tijdelijke gymzaal bij het Berechja College.

In de raadsvergadering van 10 juli 2023 heeft de raad goedkeuring gegeven voor een investeringskrediet van € 1.350.000 (excl. btw) en € 45.000 aan structurele afschrijvingslasten voor het realiseren van een nieuwe gymzaal bij het Wilhelminapark (gymzaal de Noord).

Bij de uitwerking van de plannen bleek dit niet realiseerbaar en is gekeken naar een alternatief. Deze was gevonden op het terrein van het Berechja College voor een periode van 10 jaar.

Het investeringsbedrag is bij de tussenrapportage 2024 verhoogd naar € 1.834.000 (incl. btw). Door de kortere periode en hogere investeringen zijn de afschrijvingen van € 183.000 (afgerond) in de begroting opgenomen.

Hieronder is een financieel overzicht met de gevolgen.

Doorrekening wat deze investering betekent voor de exploitatie	Aanvraag Begroting 2023	Aanvraag 4 zaaldelen	Aanvraag 3 zaaldelen
Investeringsbedrag *	8.843.000	14.094.443	11.613.789
Afschrijving	221.000	338.032	276.016
Rente	171.554	329.097	254.678
Exploitatie lasten	100.000	300.451	217.289
Exploitatie baten	0	-323.437	-215.399
Totale structurele lasten	492.554	644.143	532.584
Dekking **		-183.000	
Totale structurele lasten	492.554	461.143	532.584
Extra kapitaallasten t.o.v. begroting '23		-31.411	40.030

Onzekerheden

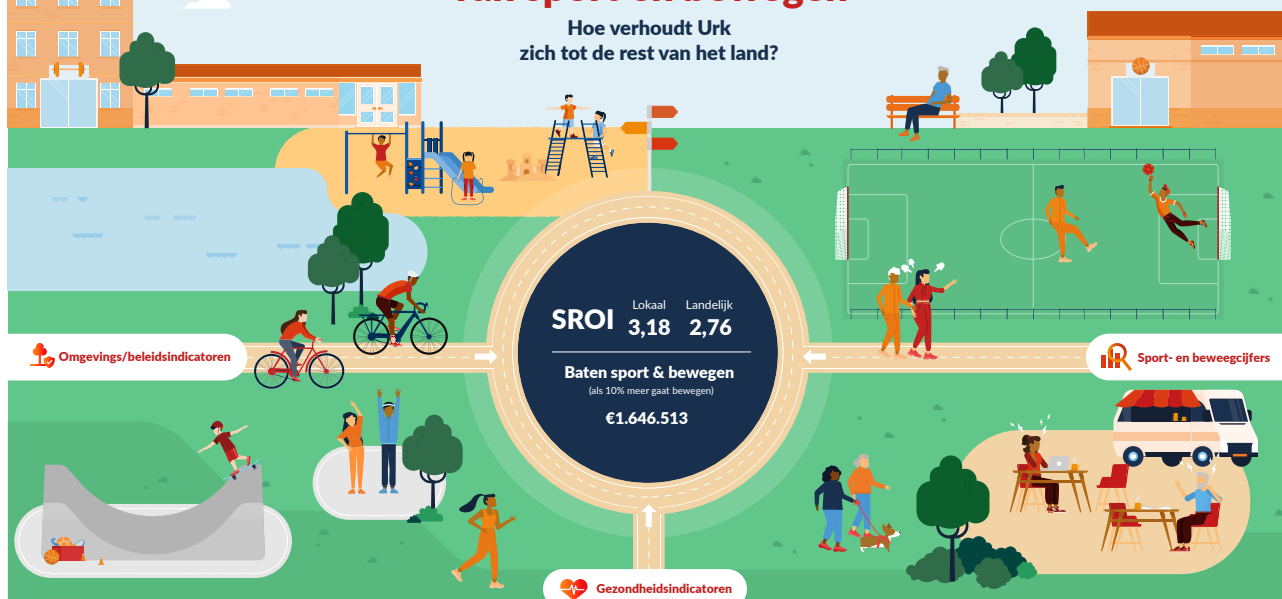
* Er staat nog een vraagstuk uit omtrent de BTW. Gemeenten en sportbedrijven kunnen de BTW die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport, niet meer in aftrek brengen. Wel kunnen gemeenten jaarlijks de Specifieke uitkering stimulerings sport (SPUK Sport) aanvragen. De maximale vergoeding is 18% van de totale bestedingen (incl. BTW). Dit komt ongeveer neer op het BTW bedrag. In eerdere situaties is rekening gehouden met deze uitkering. Sinds 2024 zijn kosten voor activiteiten voor bewegingsonderwijs uitgesloten van deze regeling. Omdat bewegingsonderwijs een belangrijk onderdeel is voor het gebruik van de sporthal, is de vraag uitgezet bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport of wij

wel voor deze regeling in aanmerking komen. Als dit niet het geval is, zal het BTW bedrag als hogere investering gaan gelden. Met als gevolg een stijging van de kapitaallasten. Dit heeft een kostenverhogend effect als gevolg van veranderende regelgeving. Voor 4 zaaldelen ca. € 74.000 en voor 3 zaaldelen € 61.000 structureel per jaar.

** Het vervallen van het investeringsbedrag voor een tijdelijke gymzaal bij het Berechja College is verbonden aan het wél realiseren van een 4e zaaldeel bij de sporthal in de Zeelandenwijk.

Maatschappelijke waarde van sport en bewegen

Hoe verhoudt Urk zich tot de rest van het land?

Kerncijfers Urk	Hoogopgeleiden		Besteedbaar inkomen		Niet-westerse migranten		Grijze druk		Stedelijkheid	
	Lokaal	21,9%	Lokaal	€ 56,900	Lokaal	2,7%	Lokaal	18,5%	Lokaal	Matig
	Landelijk	36,6%	Landelijk	€ 49,400	Landelijk	14,4%	Landelijk	34,1%	Landelijk	n.v.t.

	Lokaal	Landelijk
Gemiddeld aantal sport-accommodaties	14,4	21,5
Gemiddelde afstand tot sporthal	0,9 km	1,6 km
Score beweegvriendelijke omgeving	60	65
Nabijheid van voorzieningen	74	63
Sportaccommodaties	41	58
Recreatief groen en blauw	76	62
Speelplekken	50	80
Uitgaven gemeente sport en bewegen per inwoner	€ 85,8	€ 91,7

	Lokaal	Landelijk
Ervaren goede gezondheid	75,4%	70,0%
Ernstig overgewicht	17,7%	15,7%
Stress	15,3%	20,6%
18 - 64 jaar	17,0%	24,8%
65+	4,8%	7,3%
Jongeren met psychische klachten	17,1%	27,4%

	Lokaal	Landelijk
Beweegrichtlijnen	55,1%	47,5%
18 - 64 jaar	59,0%	50,3%
65+	31,9%	38,9%
Wekelijkse sporters	45,4%	53,6%
Sportbondleden	19,6%	24,0%
0 - 9 jaar	12,9%	20,0%
10 - 24 jaar	31,5%	42,0%
25 - 44 jaar	20,2%	22,0%
45 - 64 jaar	14,9%	21,0%
65+	-	16,0%
Ongearganeerde sporten		
Wielrennen	1,0%	1,8%
Fitness	23,0%	23,8%
Sportief wandelen	4,0%	4,3%
Hardlopen	11,0%	10,0%
Fietsgebruik	24,6%	26,3%

+ **Toelichting**

Deze indicatoren zijn geselecteerd op basis van beschikbare gegevens voor alle gemeenten. De gezondheidsindicatoren zijn geselecteerd wanneer bekend is dat sport en bewegen hier effect op kan hebben ([zie Human Capital Model](#)). Ontbrekende gegevens worden aangegeven met '-':

Kerncijfers

Hoogopgeleiden (2022)

Het percentage personen in een gemeente waarbij het hoogst behaalde onderwijsniveau het hbo of wo is.

Besteedbaar inkomen (2021)

Gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens excl. studenten

Niet-westerse migranten (2022)

Niet-westerse migranten (2022)
Het percentage personen met een niet-westerse migratieachtergrond in de gemeente.

Grijze druk (2022)

De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of

Score beweegvriendelijke omgeving (2022)

Score beweegvriendelijke omgeving (2022)
De indicator beweegvriendelijke omgeving gaat van 0 tot 100 en laat zien in hoeverre de openbare ruimte mogelijkheden biedt voor mensen om te sporten en te bewegen. De veronderstelling is dat een beweegvriendelijke omgeving (dus een hogere score) het beweeggedrag positief beïnvloedt.

- De indicator bestaat uit vier deelindicatoren, [klik hier voor meer uitleg](#). Bij de deelindicator sport- en speelplekken ontbreken vaak data om deze indicator nauwkeurig te berekenen. Bij een score onder <10 is daarom aangegeven dat de gegevens ontbreken. [Lees hier wat je moet doen om een nauwkeurige cijfer te krijgen](#).

Jongeren met psychische klachten (2021)

Percentage jongeren uit het tweede en vierde leerjaar van het voortgezet onderwijs dat psychische klachten heeft volgens de **Mental Health Inventory 5**.

Sport- en beweegcijfers

Sport- en bewegcij
Beweegrichtlijnen (2022)

Percentage personen dat minstens 150 minuten matig intensief beweegt per week en minimaal twee keer per week bot- en/of spierversterkende oefeningen doet. Voor ouders horen hier ook balansoefeningen bij. [Lees hier meer over de beweegrichtlijnen.](#)

Opbrengsten sport en bewegen (2022)

Het getoonde bedrag geeft aan dat zodra 10% van de mensen die niet voldoen aan de bewegrichtlijnen hier wel aan zouden voldoen, dit jaarlijks gemiddeld leidt tot X euro aan maatschappelijke opbrengsten over de hele levensloop van deze groep.

Berekening opbrengsten sport en bewegen

- Er is gekeken naar het aantal personen dat nu niet aan de beweegrichtlijnen voldoet (in 3 groepen: 5-24 jaar, 25-54 jaar en 55+) en hier is 10% van genomen.

- Dit is vermenigvuldigd met de gemiddelde sociaaleconomische waarde van sport en bewegen uit het rapport [‘De sociaaleconomische waarde van sport en bewegen’](#). Deze waarden zijn geïndexeerd naar de waarde in 2022.

- Vervolgens zijn deze bedragen omgerekend naar jaarlijkse opbrengsten op basis van een discontovoet van 2,25% en een gemiddelde resterende levensverwachting van 68 jaar (voor de 5-24 jarigen), 43,6 jaar (voor de 25-54 jarigen) en 18,4 jaar (voor de 55-99 jarigen) (uitgaande van een gemiddelde levensverwachting van 81,5 jaar) en bij

Conclusie uitwerking eerste fase bestuursopdracht

Op basis van bovenstaande informatie blijkt dat het realiseren van vier zaaldelen belangrijk is voor een toekomstbestendige, multifunctionele en inclusieve sportaccommodatie. Het vierde zaaldeel vervult niet alleen een sporttechnische functie, maar is essentieel voor flexibel bewegingsonderwijs en maatschappelijke inzet. Denk aan valpreventieprogramma's, groepstrainingen en beweegactiviteiten voor kwetsbare doelgroepen, vaak uitgevoerd door partners met een wettelijke taak. Zonder dit vierde zaaldeel ontstaat er nog meer druk op (tot nu toe onvindbare) geschikte ruimtes voor dit soort programma's. Waardoor kansen op het gebied van gezondheidspreventie, participatie en inclusie onbenut blijven. Bovendien is het vierde zaaldeel voor verenigingssporten ook van belang om wachtlijsten te voorkomen en op te lossen. Extra ruimte is dringend nodig en is bij ingebruikname vrijwel direct volledig bezet. Zonder vierde zaaldeel blijven de wachtlijsten, is er geen verdere groei of flexibiliteit mogelijk en ook de WKO-unit zal een andere plek moeten vinden.

Bronvermelding

Nederlands Jeugdinstituut (2021). Gevolgen van middelengebruik voor jongeren.

Rebel, & Mulier Instituut. (2024). SROI-sport en bewegen 2024: Wat is het maatschappelijk rendement van sport en bewegen? Utrecht: Kenniscentrum Sport & Bewegen.

Sabia, J. J., & Rees, D. I. (2022). High school activities and adult substance use: Evidence from the NLSY97. *Journal of Adolescent Health*, 71(6), 800–806. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36250338/>

Spencer, R., & Liang, B. (2023). The role of structured leisure activities in promoting youth development and reducing risk behaviors. *Children and Youth Services Review*, 150, 106997. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2023.106997>

Trimbos-instituut (2017). Veranderingen in middelengebruik onder Nederlandse scholieren: samenhang met schoolniveau.